

Recompte de visitants als parcs de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona

Elisabet Ros

Josep Canals

Montse Amorós

Oficina Tècnica de Parcs Naturals

Diputació de Barcelona

Resum

És motiu d'aquesta comunicació establir un bon mètode per tal que el recompte aportí unes dades fidedignes. De moment hem establert el mètode de comptatge descrit als parcs del Montseny i Sant Llorenç del Munt i l'Obac, com a prova pilot. Treballant conjuntament en ambdós parcs, hem pogut corroborar els resultats de forma que es dona més validesa a l'estudi i això permet establir correlacions i extreure noves conclusions, basades en la relació que hi ha entre la situació de l'aparcament i la tipologia de l'usuari en funció dels serveis que s'ofereixen a partir del lloc d'aparcament.

Aquest nou mètode, a més, simplifica la recollida de dades i allibera el personal per a tasques relacionades amb altres objectius encomanats.

Paraules clau

Usuaris, visitants, ús públic, freqüentació

Resumen

Recuento de visitantes en los parques de la Red de Parques Naturales de la Diputación de Barcelona

El motivo de la presente comunicación es establecer un buen método para que el recuento aporte datos fidedignos. Por el momento hemos establecido el método de recuento descrito en los parques de El Montseny y de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, como prueba piloto. Trabajando conjuntamente en ambos parques, hemos podido corroborar los resultados de forma que se da más validez al estudio y ello permite establecer correlaciones y extraer nuevas conclusiones, basadas en la relación existente entre la situación del aparcamiento y la tipología del usuario en función de los servicios que se ofrecen a partir del lugar de estacionamiento. Este nuevo método, además, simplifica la recogida de datos y libera al personal para tareas relacionadas con otros objetivos encomendados.

Palabras clave

Usuarios, visitantes, uso público, frecuentación

Abstract

Visitor counts for the parks in Barcelona Provincial Council's Nature Parks Network

The purpose of this paper is to establish a suitable data collection method for providing reliable visitor counts. To date we have established a counting method in Montseny and Sant Llorenç del Munt i l'Obac Parks, as a pilot scheme. By working jointly with both of these parks, we have been able to corroborate the results, thus providing the study with greater validity and allowing us to make correlations and draw new conclusions based on the relationship between parking and user type, depending on the services offered in the vicinity of each parking area.

This new method also simplifies data collection and allows park staff to perform other duties.

Keywords

Users, visitors, public use, frequentation

Introducció: el pla d'informació

La Diputació de Barcelona duu a terme anualment un Pla d'informació l'objectiu principal del qual és acollir el públic visitant i orientar la seva estada al parc.

El Pla d'informació s'articula a través de convenis entre la Diputació de Barcelona i els ajuntaments implicats i renovats anualment, essent responsabilitat de la Diputació la direcció tècnica, la supervisió i l'aportació del capital, mentre que l'ajuntament és el que facilita la contractació del personal a temps parcial i horari reduït.

Aquest pla d'informació s'inicia l'any 1990 al Parc Natural del Montseny i el 1993 al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac i es compta amb 11 punts d'informació al Montseny i 12 punts a Sant Llorenç situats als principals accessos al parc, als principals aparcaments i equipaments d'ús públic i en general a les zones d'inte-

res per al públic visitant. En els últims anys s'ha introduït la possibilitat de dotar l'informador d'una certa mobilitat, de manera que segons el punt horari canvia de zona per abastar una àrea d'informació més extensa.

L'informador treballa la majoria de caps de setmana de l'any excepte els mesos més calorosos i més freds de l'any de 9 a 14 h o de 10 a 15 h, segons els punts. Al Montseny, en determinats indrets els informadors treballen tot l'any.

Les funcions bàsiques que ha de realitzar l'informador són les següents:

- Acollir el públic visitant i facilitar-li informació de les activitats que poden realitzar.
- Contribuir a l'ordenació de l'accés al parc i donar un servei de qualitat.
- En alguns indrets realitzen regulació de l'accés en períodes de màxima freqüentació.
- Lliurar publicacions informatives en mà.
- Respondre a les demandes directes.
- Recollir informació sobre el nombre de vehicles estacionats.
- Realitzar enquestes als visitants, i altres tasques vinculades amb la relació visitant/parc.

Fotografia 1. Els informadors acullen i orienten les persones.

Fotografia 2. Es lliura diferent documentació relacionada amb les activitats que els visitants poden dur a terme als espais protegits.

Preàmbul: el control de la freqüentació de visitants

En tots dos parcs s'utilitzen diferents sistemes de control de visitants, per altra banda també comuns en altres espais naturals:

- Recompte visual de vehicles als aparcaments per part del personal informador del parc.
 - Visitants que utilitzen els equipaments recollits en els corresponents llibres de registre dels equipaments.
 - Recompte de vehicles que accedeixen als parcs a través de les principals entrades.
 - A més a més de la col·laboració puntual dels guardes del parc per realitzar aquestes tasques.
- També es disposa de mitjans mecànics per realitzar el recompte, com els comptavehicles de les carreteres, les cèl·lules fotoelèctriques en itineraris i altres modalitats de control basades en plaques de pressió, com les que per exemple s'han instal·lat recentment al camí dels Monjos en el sistema d'accés a la Mola.

En el cas que ocupa la present comunicació, ens centrarem en la tasca de recompte dels visitants que realitzen els informadors del parc.

Fins ara el personal informador del parc feia el recompte dels vehicles estacionats als aparca-

ments, en tres punts horaris diferents (generalment a les 10, a les 12 i a les 14 h) i es prenia el nombre total de vehicles a partir del nombre màxim en un dels tres moments horaris diferents. I a més s'hi afegia, segons els punts, altres vehicles aparcats en indrets propers.

D'aquesta manera, ens trobem que els mesos en què els informadors no treballen les dades han de ser extrapolades i disminuir d'aquesta forma la fiabilitat de la informació. Un altre inconvenient que cal destacar és que la tasca principal de l'informador no és el recompte de vehicles, sinó informar i regular el trànsit de vehicles i poder alliberar l'informador de la tasca de comptar tres vegades al dia. Aquest fet és un punt important que s'ha de tenir en compte a l'hora d'establir qualsevol nou mètode de control.

Metodologia: el nou sistema de recompte proposat

Amb aquest treball proposem una nova manera d'aproximar-se al nombre de visitants dels aparcaments.

El nou mètode es basa en l'obtenció d'una xifra, que anomenarem *factor*, que permeti que a partir de les dades dels vehicles estacionats als aparcaments en un punt horari determinat puguem estimar el nombre de vehicles que resten estacionats durant tot el dia. Nosaltres hem escollit les 12 h, ja que aquesta és una hora central del matí. Generalment és l'hora en què hi ha més vehicles, fet que fa que es disminueixin els errors en l'extrapolació. Els vehicles que han arribat d'hora encara no han acabat la seva activitat. I en principi, els que arriben més tard ja han arribat també.

Per obtenir el factor s'ha realitzat un recompte continu i exhaustiu un parell de caps de setmana l'any. Això vol dir que el personal d'informació va dedicar tota la jornada laboral a:

1. Comptar els vehicles existents als aparcaments en l'inici de la jornada.
2. En intervals de mitja hora, comptar els cotxes que havien entrat. No comptaven els vehicles que hi havia aturats, ja que en mitja hora n'entren i en surten.
3. Es compten els vehicles en una hora concreta del dia, que serà l'hora de referència, amb l'objectiu d'obtenir el factor.

Fotografia 3. Vehicles aparcats al coll d'Estenalles.

D'aquesta manera sabem per a cada dia que s'ha realitzat aquest recompte i per a cada aparcament els vehicles que s'han aturat.

Una vegada s'ha obtingut la quantitat de vehicles que han entrat aquell dia en un determinat aparcament, es divideix per la quantitat de vehicles que hi havia en l'hora que s'ha determinat.

$$f = \frac{\text{Nombre total de vehicles al dia}}{\text{Nombre de vehicles a les 12 h}}$$

Aquest factor és el que, en principi, aplicarem sempre a partir d'ara en els recomptes de vehicles. Aquesta simplificació permet prendre un sol registre al dia (el recompte de les 12 h), es multiplica pel factor i obtenim el nombre total de vehicles que hi ha hagut en tot el dia amb força fiabilitat.

$$\begin{aligned} \text{Nombre de vehicles a les 12 h} \times f &= \\ &= \text{Nombre total de vehicles al dia} \end{aligned}$$

Com més alt és el factor, més recanvi de vehicles hi ha. Si el valor s'acosta a 1, és que els vehicles pràcticament no es mouen en tot el matí: arriben d'hora i marxen tard, normalment a l'hora de dinar.

Depenent de l'activitat que realitzen els visitants en l'entorn vinculat amb l'aparcament, s'hi estaran més o menys estona. Per exemple, en aparcaments en què els visitants arriben i fan una excursió més o menys llarga, els vehicles s'hi estaran més estona aturats. Al contrari, si és un aparcament proper a un punt d'informació o bé en un indret que el visitant només hi fa una aturada curta ja que és una zona sense possibilitats de realitzar excursions, l'aparcament tindrà un gran recanvi de vehicles.

Ens plantejem com a seguiment d'aquest mètode la possibilitat d'anar realitzant aquest recompte periòdicament, per veure si existeix variabilitat en el factor en les diferents èpoques de l'any o ens els diferents anys.

Els avantatges principals que han definit el canvi de mètode es manifesten en el fet que amb les mínimes dades recollides obtenim la màxima precisió i fiabilitat del nombre de visitants del parc. D'aquesta manera els informadors només hauran de fer el recompte una vegada al dia i es podran dedicar exclusivament a la seva tasca principal que és informar.

A més a més es pot aplicar la realització del recompte durant tot l'any, ja que gràcies a la major agilitat del sistema proposat, pot ser dut a terme per personal del parc fins i tot quan no funcioni el Pla d'informació.

Paral·lelament també es recull el nombre d'ocupants als vehicles, per aprofitar l'estudi i afinar més la relació de vehicles als aparcaments/visitants, i observar si hi ha diferències significatives d'ocupació als vehicles segons si és dissabte o diumenge o festiu intersetmanal. S'ha pres un mètode aleatori que ha consistit a comptar els ocupants dels deu primers vehicles que arriben a l'aparcament, cada hora. I d'aquestes dades se n'ha extret la mitjana.

Discussió: anàlisi dels resultats

L'obtenció del factor

La diferència que s'ha obtingut entre els dos parcs és mínima. Aquesta concordança ens indica que trobem un comportament semblant en les visites que realitzen els usuaris en els diferents aparcaments d'ambdós parcs malgrat que estiguin situats en territoris geogràfics diferents; d'aquesta manera podem correlacionar les dades dels dos espais naturals.

Taula 1. Estimació del factor de recanvi als aparcaments.

	<i>St. Llorenç</i>	<i>Montserrat</i>
Factor	2,68	2,67

El factor segons el tipus d'aparcament

També hem pogut comprovar que als diferents aparcaments els visitants hi tenen un comportament anàleg segons la tipologia de l'aparcament. Es poden comparar determinades zones atenent als recursos de lleure que hi ha a l'entorn.

Observem que els aparcaments on hi ha més mobilitat dels vehicles corresponen a llocs amb pocs recursos per als visitants. No són un lloc d'inici d'excursions o bé és un indret de molta anomenada i fa que hi vagi un públic poc informat que s'hi està una estoneta però marxa aviat. És el cas de la torre de l'Àngel a Sant Llorenç i el coll Pregon i Riells al Montseny, per exemple. A l'altre extrem hi ha els Dipòsits (sota la roca de les Onze Hores, Sant Llorenç) i coll Formic (Montserrat). Són indrets d'inici

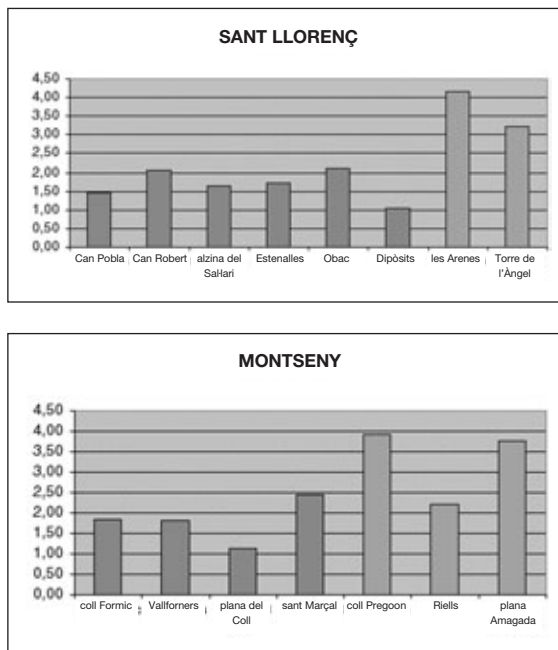

Figura 4. Recanvi de vehicles segons els parcs i els aparcaments.

d'excursions amb força possibilitats, motiu pel qual els vehicles hi resten aparcats força estona.

D'aquesta manera, agrupant els aparcaments segons la tipologia d'ús dels visitants i també segons els recursos que té el seu entorn, podem afinar una mica més el factor. I distingim dues tipologies, segons si són més de caire «excursionista» o bé de caire «familiar» en els aparcaments on hi ha un fort recanvi, ja que el visitant s'hi està poca estona, fruit d'una visita o estada curta. Així, classifiquem els aparcaments de l'estudi segons aquests termes.

També és cert que a Sant Llorenç ens hem trobat amb uns aparcaments de tipologia intermèdia. Són clarament aparcaments en què els excursionistes inicien les seves activitats, però que per la facilitat d'accés i perquè són ubicats en indrets interessants, també són utilitzats per les famílies. Aquests, però, els hem incorporat als excursionistes. És el cas de can Robert, el coll d'Estenalles i l'Obac.

Taula 2. Diferència d'utilització dels aparcaments, segons la tipologia.

St. Llorenç	Montseny	
excursionistes	1,68	1,88
familiars	3,69	3,46

Entre Sant Llorenç i el Montseny continua la diferència, però també es comprova aquesta correlació d'utilització dels aparcaments segons els recursos de la zona.

El factor segons el tipus de festiu

D'acord amb les dades obtingudes, hem pogut establir que també hi ha diferències d'utilització segons el tipus de dia de la setmana. En general, els festius entre setmana es podrien extrapolar a diumenges, d'acord amb les estadístiques que ja es coneixen d'utilització dels aparcaments.

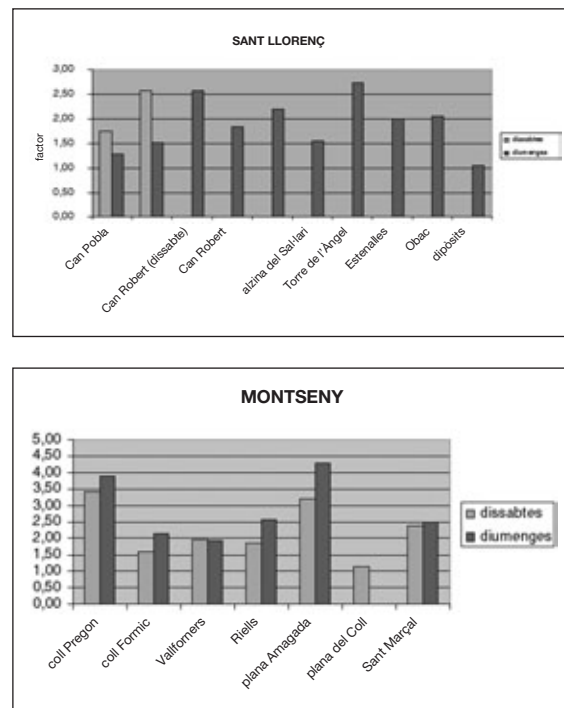

Figura 5. Diferent recanvi, segons si és dissabte o bé diumenge.

S'observen diferències en la utilització dels aparcaments segons el tipus de festiu, malgrat que les dades no són concloents, i són en part contradictòries en ambdós parcs. A Sant Llorenç falten dades de la majoria d'aparcaments i al Montseny s'observa que el diumenge el visitant fa una visita més curta possiblement lligada amb responsabilitats familiars.

L'ocupació als vehicles

En referència a l'ocupació als vehicles, com ja hem dit, s'ha aprofitat el recompte exhaustiu i l'evident permanència de l'informador a l'aparcament.

ment per obtenir dades per ajustar millor l'estadística dels visitants. A la taula següent s'observa el diferent comportament dels visitants segons la tipologia de l'aparcament i el dia de la setmana.

Taula 3. Nombre de persones que duen els vehicles, segons el dia i segons el tipus d'aparcament.

	<i>Sant Llorenç</i>	<i>Montserrat</i>
Mitjana	2,55	2,69
Dissabtes	2,40	2,56
Diumenges	2,69	2,81
Ap. «excursió»	2,50	2,59
Ap. «familiar»	2,66	2,78

S'observa clarament la diferent ocupació que presenten els vehicles si ens fixem en el dia de la setmana, existint també una diferència semblant si ens fixem en la tipologia de l'aparcament. S'infereix, doncs, que els dissabtes els vehicles arriben amb menys persones que els diumenges. I que als aparcaments tipus excursionista els vehicles també hi arriben més buits.

També es pot observar que es manté la correlació, ja observada anteriorment, entre els dos parcs; malgrat que presenten una certa diferència, probablement a causa del patró de visita del parc i el perfil del visitant. Són els responsables

d'aquesta diferència si entenem, com ja és conegut de sempre, que el Parc Natural del Montseny és un parc més «familiar».

Conclusions

A partir de l'anàlisi de les dades obtingudes, presentem les conclusions següents, en part ja avançades.

- S'ha obtingut una xifra, el factor, que ens permet alliberar força el personal del Pla d'informació, ja que simplifica l'obtenció de dades i la permanència en un indret determinat.

- Els aparcaments es poden agrupar segons la seva tipologia com a «excursionistes» o «familiars» i llavors haurem d'aplicar un factor diferent per a cada tipus d'aparcament. Tenint en compte si els recursos que s'ofereixen al visitant permeten una estada més llarga o més curta.

- S'inclou també si es poden establir diferències entre el dia de la setmana i s'observa que els dissabtes hi ha més recanvi, el visitant fa una visita més curta, probablement relacionada amb responsabilitats de caire domèstic.

- Finalment s'ha recalculat l'ocupació dels vehicles, sent correlativa amb les diferències observades amb la tipologia dels aparcaments.

- Amb certes diferències, però, la distinció entre el tipus d'aparcament, el dia de la setmana i l'ocupació, es comprova per als dos parcs. Tot i que les diferències en ambdós parcs són poc significatives i que la correlació que s'estableix ens permet validar les conclusions.

Corollari

Dels resultats obtinguts hem pogut arribar a les conclusions exposades, però no creiem que puguem servir per a un estudi acurat del perfil del visitant. Servirà, això sí, per afinar encara una mica més les dades que es recullen a través de tot el dispositiu de captació de dades.

A més, aquest nou sistema permet una major facilitat a l'hora de l'obtenció de dades, amb menys esforç s'assoleix una precisió més gran en el recompte.

Els informadors, alliberats de fer una jornada obligada a complir uns horaris de captació de dades, poden orientar la seva jornada a altres tasques més relacionades amb els objectius de

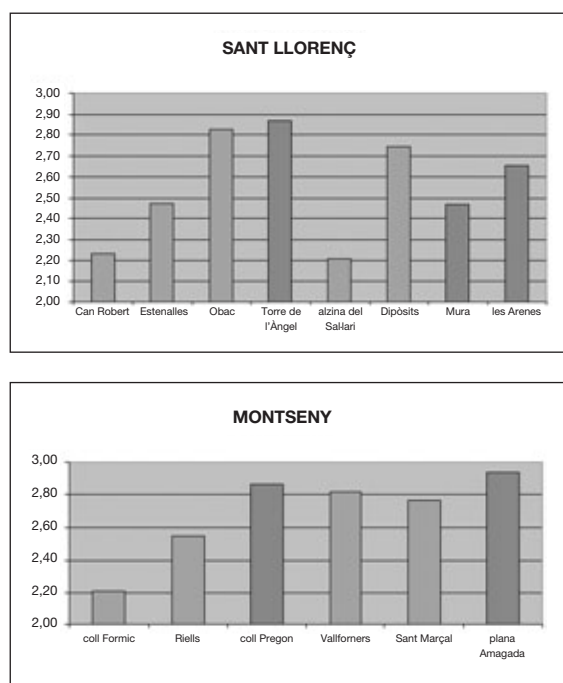

Figura 6. L'ocupació als vehicles, segons el parc i el tipus d'aparcament.

la seva presència en aquests punts, que no hem d'oblidar que són informar, acollir i orientar el públic visitant.

Aquest any ha estat el primer en la validació d'un mètode estadístic, tal com s'ha exposat. Per anar millorant la fiabilitat del recompte actual, cal realitzar nous mostrejos en les mateixes èpoques de l'any per comprovar-ne els resultats, i també en altres èpoques per veure si també hi ha variacions en la manera com els visitants visiten la muntanya, fet que faria que el factor que s'ha d'aplicar pugui variar, ni que sigui una mica.

Aquest nou sistema proposat, però, és complementari a altres sistemes que ja hem mencionat: comptavehicles i comptapersones als principals punts d'afluència de visitants.

Hi ha diferències d'utilització dels aparcaments i del comportament dels visitants entre Sant Llorenç i el Montseny, però ens semblen tan minses que permeten validar aquesta experiència per als dos parcs.

Bibliografia

Memòries de gestió de diferents espais naturals protegits, entre les quals destaquem: Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, Parc del Garraf, Parc de la Zona Volcànica de la Garrotxa, Parc del Montnegre i el Corredor.